

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV (prvopodpisani Jože Tanko)

Ljubljana, 6. marec 2018

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE dr. Milan Brglez, predsednik

I. PREDLOG ZA ZAČETEK POSTOPKA ZA DOPOLNITEV USTAVNEGA ZAKONA ZA IZVEDBO TEMELJNE USTAVNE LISTINE O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Podpisane poslanke in poslanci Državnega zbora Republike Slovenije na podlagi prvega odstavka 168. člena Ustave Republike Slovenije predlagamo Državnemu zboru Republike Slovenije naj začne postopek za spremembo Ustavnega zakona o dopolnitvi ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Predlagamo dopolnitev Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I, 45/94-I in 11/14 – popr.) z novimi 22i. do 22k. členi za postopanje slovenskih bank in državnih organov pri zagotavljanju spoštovanja Sporazuma o vprašanih nasledstva (Uradni list RS, št. 71/2002) in Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške ter povračilu škode, ki nastaja ali bo nastala slovenskim bankam zaradi postopanja Republike Hrvaške in sodišč Republike Hrvaške v nasprotju s temi sporazumi.

Predstavniki skupine poslank in poslancev:

Pri obravnavi v Državnem zboru in Ustavni komisiji bosta predlog predstavila in dodatno obrazložila poslanca **mag. Andrej Šircelj** in **Jožef Horvat**.

Obrazložitev:

Nekdanja Socialistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ) je bila izjemno zadolžena država. Eden od dokazov za to trditev je dogajanje iz prve polovice osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je en ameriški dolar jugoslovanskega dolga prodajal po trideset centov, kar v finančnem jeziku pomeni, da je bila SFRJ z vidika mednarodnih finančnih trgov bankrotirana država z nevzdržnim dolgom. Temu dejstvu

je SFRJ prilagodila tudi svoj bančni sistem. Ker je morala svoje dolgove vračati v devizah (konvertibilnih valutah kot so nemška marka, ameriški dolar, švicarski frank, ...), je zgradila poseben sistem, s pomočjo katerega je lahko prišla do deviz. Tako je na devizne vloge občanov ponujala iracionalno visoke, 10-odstotne letne obresti. Državljanji so nosili devize v banke, banke so jih pošiljale naprej v Narodno banko Jugoslavije v Beogradu, ta pa je bankam za devize izdala jugoslovanske dinarje in sicer na podlagi menjalnega tečaja, ki ga je sama določala. Ko je SFRJ v letih 1991 in 1992 razpadla in se je zrušil njen bančni sistem, so države naslednice iskale rešitve za zagotovitev stabilnosti svojega finančnega in ekonomskega sistema. To je vključevalo tudi prevzem dela obveznosti SFRJ ali jamstva Narodna banke Jugoslavije za devizne varčevalce. Slovenija je po razpadu SFRJ z Ustavnim zakonom leta 1991 sprejela teritorialno načelo in poplačala vse devizne varčevalce brez diskriminacije na svojem ozemlju. Hrvaška pa je leta 1991 s svojo zakonodajo prevzela poplačila deviznih varčevalcev zgolj hrvaškim državljanom. To je storila tako, da je omogočila prenos deviznih depozitov v podružnicah tujih bank na ozemlju Hrvaške na hrvaške banke. Zato v tem primeru govorimo o prenesenih deviznih vlogah.

Na tej osnovi so možnost prenosa depozitov na hrvaško banko izkoristili tudi varčevalci deviznih hranilnih vlog pri podružnici Ljubljanske banke Zagreb, od tega največ na Zagrebačko banko Zagreb - ZABA in Privredno banko Zagreb – PBZ. Vsi ti varčevalci so bili, skladno s hrvaško zakonodajo, v celoti poplačani. Varčevalcev, ki niso izpolnjevali pogoja državljanstva ali pa se niso odločili za prenos deviznega varčevanja na hrvaško banko, niso poplačali, zato govorimo o neprenesenih deviznih vlogah. Glede teh je leta 2014 odločilo Evropsko sodišče za človekove pravice v zadevi »Ališić«. Slovenija to drago sodbo vestno in učinkovito uresničuje. Ta sodba pa ne posega v prenesene devizne vloge. 147. odstavek sodbe nedvoumno določa, da so te izključene iz sheme poplačil v zadevi Ališić. V zvezi s prenesenimi deviznimi vlogami sta hrvaški banki (PBZ/ZABA) v letu 1994 oziroma 1996 sprožili 27 sodnih postopkov zoper Ljubljansko banko d.d. (v nadaljevanju LB) in Novo Ljubljansko banko d.d. (v nadaljevanju: NLB) pred domačimi, hrvaškimi sodišči za povrnitev izplačanih deviznih vlog. Zaradi združitve posameznih postopkov jih trenutno poteka 15, ki se nahajajo v različnih fazah in se o njih odloča na različnih ravneh, 2 primera obravnava Ustavno sodišče Republike Hrvaške.

ZABA in PBZ sta sedaj v tuji lasti, vendar v teh postopkih ravnata po navodilu Hrvaške (po pooblastilu ministra za finance). Skupni znesek glavnice zahtevkov znaša 172,2 mio EUR (preračunano po menjalnih tečajih, veljavnih na dan 31. december 2016), brez zamudnih obresti. Z upoštevanjem zamudnih obresti naj bi znašal ta znesek okoli 400 milijonov evrov. V omenjenih postopkih so bile do leta 2008 vse tožbe ali zavržene (zaradi pomanjkanja aktivne legitimacije tožnikov) ali zavržene (nepristojnost sodišč). Vendar pa je Vrhovno sodišče Hrvaške v reviziji leta 2008 dotedanjo več kot desetletje trajajočo prakso obrnilo na glavo, ko je ugotovilo, da je s pooblastili hrvaških ministrov za finance prišlo do ponudbe za sklenitev pogodbe o inkaso cesiji ter zato PBZ in ZABA priznalo aktivno legitimacijo za tožbe zoper LB in NLB. Hkrati je Vrhovno sodišče Hrvaške neutemeljeno, neskladno in v nasprotju z namenom slovenskega ustavnega zakona iz leta 1994 ugotovilo solidarno sosporništvo (nastopanje več oseb v civilni pravdi na strani tožnika ali toženca) NLB kot »univerzalnega pravnega naslednika LB«. Na podlagi teh revizij so bile vse omenjene tožbe vrnjene na prvostopenjsko sodišče.

V skladu z Ustavnim zakonom iz leta 1994 so bila sredstva in obveznosti LB namreč razdeljena med LB in NLB. Ustavni zakon je ohranil status quo glede »podružnic« LB v drugih republikah nekdanje SFRJ, njihove obveznosti in pripadajoča sredstva pa niso bila nikoli prenesena na NLB. Da gre s strani hrvaških sodišč za pravno zmotno razlago določb Ustavnega zakona iz 1994 so potrdila druga tuja sodišča (tudi v Nemčiji). Poudariti tudi velja, da je bil z vstopom Slovenije v EU Ustavni zakon iz leta 1994 pripoznan kot skladen z evropskim pravnim redom. Ker so prenesene devizne

vloge predmet nasledstva, skladno s 7. členom Priloge C Sporazuma o vprašanih nasledstva, je Slovenija veskozi nasprotovala omenjenim sodnim postopkom pred hrvaškimi sodišči ter si aktivno prizadevala za nadaljevanje pogajanj v okviru nasledstva. Dogovor med državami naslednicami ni bil dosežen. Za izvajanje Sporazuma o vprašanih nasledstva je sicer zadolžen oziroma skrbi Stalni skupni odbor visokih predstavnikov. Ta se je nazadnje sestal 11. in 12. novembra 2015. Iz navedenega izhaja, da obveznost za izplačilo prenesenih deviznih vlog na Hrvaškem ne obstaja niti za Slovenijo, niti za LB, niti za NLB.

Od oktobra 2005 do včlanitve Hrvaške v EU se je ta problematika izpostavljala tudi v okviru pristopnih pogajanj Hrvaške v EU. Na osnovi daljših bilateralnih pogovorov je bil za namen ustavitve postopkov pred hrvaškimi sodišči v Mokricah 11. marca 2013 podpisan Memorandum o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške (MoU). Državi sta se s to mednarodno pogodbo dogovorili, da bo rešitev za prenesene devizne vloge temeljila na Sporazumu o vprašanih nasledstva (Priloga C) in da bo hrvaška vlada zagotovila ustavitev vseh sodnih postopkov, ki sta jih sprožili hrvaški banki (PBZ/ZABA) v zvezi s prenesenimi deviznimi hranilnimi vlogami. Slovenija se je z Memorandumom zavezala, da bo po njegovem podpisu pričela s postopkom ratifikacije Pogodbe o pristopu Hrvaške k EU v Državnem zboru. Slovenija je svoj del obveznosti izpolnila, Hrvaška ne. Postopki pred hrvaškimi sodišči proti LB in NLB se namreč še vedno nadaljujejo. Hrvaška v primerih prenesenih deviznih vlog ne spoštuje svojih zavez iz veljavnih mednarodnih sporazumov oziroma mednarodne pogodbe med državama (Sporazum o vprašanih nasledstva, MoU iz Mokric). Problematika prenesenih deviznih vlog zaradi različne pravne osnove ni del meddržavne tožbe Slovenije proti Hrvaški, ki je bila vložena pred Evropskim sodiščem za človekove pravice septembra 2016 in se nanaša na neizterjane terjatve LB do hrvaških podjetij.

Poleg zgoraj navedenih dejstev, ki so večinoma navedena v sporočilu vlade za javnost z dne 30.5.2017, je potrebno navesti še poročanje agencije Bloomberg iz februarja 2018, da je NLB izplačala okoli 800.000 evrov hrvaškim bankam (PBZ in ZABA) za dve pravnomočno izgubljeni tožbi iz naslova prenesenih deviznih vloga na sodišču v Zagrebu. Slovenski pravni in finančni strokovnjaki, ki so se oziroma se ukvarjajo s tem področjem menijo, da NLB za to nima pravne podlage, poleg tega pa je tako ravnanje tudi v nasprotju z Ustavnim zakonom iz leta 1994. Zato gre za nerazumljivo, nerazumno in škodljivo ravnanje NLB, v kolikor seveda informacija o plačilu tožb drži. Posledica takega ravnanja NLB, ki je banka v 100% državni lasti, bi lahko bilo izplačilo okoli 400 milijonov evrov iz naslova tožb prenesenih deviznih vlog (glavnica in zamudne obresti), pri čemer se postavlja tudi vprašanje oblikovanja rezervacij in vpliva teh rezervacij na poslovni(e) izid(e) NLB. Z izplačilom teh tožb bi lahko nastala tudi velika škoda za Republiko Slovenijo in njene davkoplačevalce, ki bi v tem primeru morali posredno (iz naslova manjših dobičkov ali manjše kupnine v primeru privatizacije) ali celo neposredno (z ponovno dokapitalizacijo NLB s sredstvi državnega proračuna) kriti škodo nastalo zaradi nezakonitih in nerazumnih izplačil NLB na podlagi nezakonitih sodb hrvaških sodišč.

Ustavni zakon za dopolnitev Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije se predlaga zato, ker je mogoče le na tej pravni ravni urediti postopanje državnih bank in državnih organov za preprečitev škode, ki nastaja in bo še nastajala slovenskim bankam zaradi nespoštovanja Sporazuma o vprašanih nasledstva in Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške glede prenesenih deviznih vlog na ozemlju Republike Hrvaške.

II. OSNUTEK USTAVNEGA ZAKONA O DOPOLNITVI USTAVNEGA ZAKONA ZA IZVEDBO TEMELJNE USTAVNE LISTINE O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Izhajajoč iz ugotovitev:

- da je Republika Slovenija vstopila v Evropsko unijo in so bili takrat slovenski pravni red, vključno z Ustavnim zakonom za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije ter vse mednarodne pogodbe in sporazumi, ki jih je Republika Slovenija ratificirala, pripoznani kot skladni z EU pravnim redom;
- da je bil sklenjen in ratificiran Sporazum o vprašanih nasledstva (Uradni list RS, št 71/2002), ki je opredeljeval, da so neizplačane vloge varčevalcem predmet nasledstva (priloga C);
- da sta Sporazum o vprašanih nasledstva brez zadržkov ratificirali tako Republika Slovenija kot Republika Hrvaška;
- da je bil pred vstopom Republike Hrvaške v Evropsko unijo med vladama Republike Slovenije in Republike Hrvaške dne 11. marca 2013 sklenjen Memorandum o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške, ki določa, da se zagotovi ustavitev vseh sodnih postopkov pred sodišči Republike Hrvaške, ki sta jih začeli dve hrvaški banki (ZaBa in PBZ) v zvezi s prenesenimi deviznimi vlogami ter da se ne bodo začeli novi sodni ali drugi postopki v zvezi s tem vprašanjem, s čimer je Republika Hrvaška soglašala, da gre za vprašanje, ki se rešuje na podlagi Sporazuma o vprašanih nasledstva;
- da ima sklenjen Memorandum o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške status veljavne meddržavne pogodbe, ki se je izvajal tudi s tem, da je Republika Slovenija začela postopek za ratifikacijo Pogodbe o pristopu Republike Hrvaške k Evropski uniji, kar je bila v tem memorandumu obveza dana s strani Republike Slovenije;
- da sodišča Republike Hrvaške tožbenim zahtevkom navedenih bank dopuščajo pravno argumentacijo spregleda pravne osebnosti ter so v pravdi priznala aktivno legitimacijo za tožbe zoper Ljubljanska banka d.d. in Nova Ljubljanska banka d.d., kar je v nasprotju z Ustavnim zakonom za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ratificiranim Sporazumom o vprašanih nasledstva in Memorandumom o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške z dne 11. marca 2013;
- da je banka Nova Ljubljanska banka d.d., ki je v večinski državni lasti in je bila sanirana z denarjem davkoplačevalcev, že izplačala nekaj zahtevkov, ki so jim ugodila sodišča Republike Hrvaške;
- da v primeru nadaljevanja takšnih nezakonitih poplačil Nove Ljubljanske banke d.d. grozi nastanek nepopravljive materialne škode, saj bo morala Nova Ljubljanska banka d.d. na zahtevo regulatornih in revizorskih organov oblikovati rezervacije za nezakonito škodo, ki ji lahko nastane v višini 400 milijonov eurov;
- da bo zaradi nespoštovanja mednarodnih pogodb, Sporazuma o vprašanih nasledstva in zavez Republike Hrvaške, sprejetih pred vstopom Republike Hrvaške, nastala velika škoda za Republiko Slovenijo in njene davkoplačevalce, saj bo morala Republika Slovenija za Novo Ljubljansko banko d.d. iz proračuna nadomestiti škodo nastalo zaradi nezakonitih sodb sodišč Republike Hrvaške

Državni zbor Republike Slovenije sprejema:

USTAVNI ZAKON
o dopolnitvi ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o
samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije

I.

V Ustavnem zakonu za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I, 45/94-I in 11/14 – popr.) se za 22.h členom dodajo novi 22.i do 22.k členi, ki se glasijo:

22i. člen

Novi Ljubljanski banki d.d. se prepoveduje izplačila zahtevkov na podlagi sodb sodišč Republike Hrvaške iz naslova prenesenih deviznih vlog varčevalcev pri Ljubljanski banki d.d..

Sodiščem Republike Slovenije se nalaga, da v skladu s pravnim redom Evropske unije, ki ureja medsebojno izvršljivost pravnomočnih sodb v EU, ne izvajajo izvršljivosti sodnih odločb v zvezi z zahtevki iz prejšnjega odstavka, saj so v nasprotju s tem ustavnim zakonom, Sporazumom o vprašanju nasledstva in zavezo Republike Hrvaške v Memorandumu o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške.

Novi Ljubljanski banki d.d. se nalaga, da uporabi vsa pravna sredstva, da prepreči izvrševanje sodb iz prvega odstavka na premoženju te banke v tretjih državah.

22j. člen

Nova Ljubljanska banka d.d. je dolžna poročati Vladi RS o posameznih izplačilih iz 1. odstavka 22i. člena.

Kadar Vlada RS ugotovi, da je zaradi sodb sodišč Republike Hrvaške Nova Ljubljanska banka d.d. utrpela škodo iz 22i. člena, s sklepom naloži Finančni upravi Republike Slovenije, da to škodo v višini restitucijskega zahtevka izterja od hrvaških družb v večinski državni lasti.

Iz poplačila na podlagi zahtevkov iz prejšnjega odstavka Republika Slovenija nadomesti Novi Ljubljanski banki d.d. škoda nastalo na podlagi zahtevkov iz 1. odstavka 22i. člena.

23k. člen

Banki Slovenije se nalaga, da zoper lastnika bank Unicredit d.d. in Banka Intesa d.d. s sedežem v Republiki Sloveniji sproži postopek za odvzem dovoljenja za imetnika kvalificiranega deleža, v kolikor banki lastnici preko svojih organov upravljanja ne zagotovita, da se po uveljavitvi tega zakona odstopi od nadaljnjih postopkov izvršbe

zoper Novo Ljubljansko banko d.d. na podlagi sodb za zahtevke iz 1. odstavka 22i. člena.

II.

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru.

III. Obrazložitev:

K 1. členu:

V uvodnem delu besedila zakona so navedena dejstva, iz katerih izhajajo razlogi za sprejem dopolnitev Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ki je bil že dopolnjen z vsebino, ki je urejala ustanovitev NLB. S členom se predlaga dopolnitev ustavnega zakona s tremi novimi členi.

V prvem novem členu, ki je namenjen odpravi posledic in preprečevanju nadaljnje škode, se prepove NLB izplačevanje zahtevkov na podlagi sodb sodišč Republike Hrvaške iz naslova prenesenih deviznih vlog varčevalcev pri Ljubljanski banki d.d. ter nalaga sodiščem Republike Slovenije, da v okviru pravnega reda Evropske unije ne izvajajo izvršljivosti sodnih odločb v zvezi z zahtevki iz prejšnjega odstavka, saj so v nasprotju s ustavnim zakonom, Sporazumom o vprašanju nasledstva in zavezo Republike Hrvaške v Memorandumu o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške. Prav tako nalaga NLB, da uporabi vsa pravna sredstva, da v tretjih državah prepreči izvrševanje hrvaških sodb.

Drugi novi člen ureja dolžnost NLB, da poroča Vladi RS o vseh izplačilih na podlagi sodb hrvaških sodišč ter opredeljuje vlogo Državnega odvetništva Republike Slovenije, da skrbi za povrnitev nastale škode na podlagi hrvaških sodb, in sicer z izterjavo preko FURS iz računov družb v večinski lasti države RH in na vsem premoženju Republike Hrvaške na ozemlju Republike Slovenije oziroma na deležih družb v večinski državni lasti Republike Hrvaške ter iz tega pokrije nastalo škodo NLB.

Tretji novi člen nalaga Banki Slovenije, da zoper lastnika bank Unicredit d.d. in Banka Intesa d.d. s sedežem v Republiki Sloveniji sproži postopek za odvzem dovoljenja za imetnika kvalificiranega deleža v kolikor lastnika bank preko svojih organov upravljanja ne zagotovita, da se po uveljavitvi tega zakona, odstopi od nadaljnjih postopkov izvršbe zoper NLB na podlagi sodb za zahtevke iz 1. odstavka 22i. člena. Lastnika bank Unicredit d.d. in Banka Intesa d.d. sta odgovorna za zagotovitev skladnosti poslovanja. Če lastnika teh dveh bank dopuščata upravam svojih bank hčera v Republiki Hrvaški, da izvršujejo sodbe sodišč Republike Hrvaške, ki v Republiki Sloveniji niso zakonite, potem zaradi teh kršitev ne moreta preko lastništva poslovati v Republiki Sloveniji.

K 2. členu:

Člen ureja začetek veljavnosti ustavnega zakona.

IV. ČLEN USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE, KI SE SPREMINJA

/

Priloga:

- podpisi poslank in poslancev:

Jože Tanko

Anja Bah Žibert

Franc Breznik

Nada Brinovšek

Jelka Godec

dr. Vinko Gorenak

mag. Branko Grims

Eva Irgl

Janez Janša

Danijel Krivec

Suzana Lep Šimenko

Tomaž Lisec

dr. Anže Logar

Žan Mahnič

Bojan Podkrajšek

mag. Marko Pogačnik

Marijan Pojbič

mag. Andrej Šircelj

Ljubo Žnidar

Mag. Matej Tonin

Ljudmila Novak

Jožef Horvat

Iva Dimic

Jernej Vrtovec

Zvonko Lah